

Emne: INNSPILL
Dato: 26. mai 2022

INNSPILL TIL ENERGIKOMMISSJONEN, 25.05.2022

- Innledningsvis: Kommentar til at det ble holdt muntlig innspillsmøte i denne energisaken 10. mai, etterfulgt allerede dagen etter (11. mai) av regjeringens kommunikasjon i riksnyheter om sin omfattende og alvorlige avgjørelse om å plassere 1500 store offshore vindturbiner i kraft-produksjon på norske havområder. Det skal skje i løpet av de neste ca. 20 år, sa regjeringen ved statsminister Jonas Gahr Støre 11. mai.

Av hensyn til bl.a. arbeidet som legges ned i å gi innspill, og av hensyn til at innspill skal være del av gode demokratiske prosesser, må myndighetene unngå å legge så omfattende avgjørelser til dagen etter et innspillsmøte om saken.

Et spørsmål blir dermed også, hvordan det da er med reell påvirkningsmulighet for de skriftlige innspillene, som har leveringsfrist ca. 14 dager etter at regjeringens store energiavgjørelse for fremtiden er offentliggjort. Innspillene skal jo i hovedsak handle om fremtidig energiforsyning for landet.

Man må tilstrebe holdbar innspillsprosess i så store og alvorlige avgjørelser.

- Neste punkt fokuserer på følgende sitat fra mandatet for Energikommisjonen: *'Trygg tilgang på kraft legger grunnlaget for verdiskaping og velferd.'*

Norge er Europas vannkraftproduserende land nr. 1, og har et fantastisk fortrinn her med stor produksjon av relativt ren, stabil, og fornybar kraft. I tillegg er det trygg tilgang på kraft, siden vannkraften i Norge er stabil. (Årsproduksjon er rundt 150 TWh, noe varierende med nedbørsmengde.) Kraftproduksjon med alle disse gode egenskapene vil være ettertraktet og ønsket ifølge Energikommisjonens mandat. Våre eksisterende vannkraftverk oppfyller kriteriene i høy grad.

- Kan årsproduksjon av vannkraft økes uten samtidig gjøre flere omfattende arealinngrep i sårbare naturlandskap? Det er også et sterkt nasjonalt (og internasjonalt) mål å unngå økt nedbygging av arealer på jorden av menneskelig aktivitet. Særlig naturlandskap og de naturnære. Gode studier viser: Potensialet for økt vannkraftproduksjon ved oppgradering av våre eksisterende vannkraftverk, med minimale naturinngrep, er: 10-20 TWh/år.

Til sammenligning: 10-20 TWh/år = ca. ca. 5-10 x Rana kraftverk, ca. 4-8 x Aurlandsanlegget. Betydelig potensiale, med minimale naturinngrep. (Professor Leif Lia, Institutt for energi og miljøteknikk, NTNU. April 2022)

- Neste punkt: Fins andre potensielle, gode kilder til økning av ren, fornybar og stabil kraftproduksjon i Norge? Igjen skal fokus være på stabil energiproduksjon fordi det gir oftest trygg tilgang. Energikommisjonen (og folk generelt) ser trygg tilgang som svært viktig når det gjelder strøm til husholdninger, bedrifter, offentlige arbeidsplasser, osv.

Geotermisk energiproduksjon har egenskapene stabil, trygg tilgang, relativt ren, relativt små inngrep i areal på land og hav sml. med andre energiprod.måter. Inngrepene vil være godt innenfor det akseptable, anslår eksperter. I Norge fins godt potensiale for relativt lett tilgjengelig geotermisk energiproduksjon på land: Et kjent potensial er 23 TWh/år. CGER/NORCERESEARCH, April 2022)

Til sammenligning: 23 TW/år er ca. 6 x Tonstad kraftverk (Norges største kraftverk i årsproduksjon), mer enn 7 x Sima kraftverk (et annet av landets største). Betydelig potensiale.

Det geotermiske energipotensial på land er p.t. som energi til oppvarming. Offshore fins potensiale for strømproduksjon fra geotermisk energi (med turbiner). Potensialet i dyp berggrunn på havbunnen, er mye større enn på land. En anslått energimengde fra dette kan likevel ikke gis her. CGER/NORCRESEARCH hadde ikke ferdig slik beregning å gi offentlig.

- Det fører til neste punkt: Ville norsk geotermisk forskning, kunnskap og produksjon ha kommet lenger nå hvis mer penger hadde vært bevilget der? Sannsynlig svar er: Ja. For 2-3 år siden fikk CGER i Norge 25 mill kr. pr år til forskning og utvikling. Det er relativt greit forståelig at det beløpet ikke bidro mye til å bringe den forskningen langt og raskt fremover.
- Forrige regjering utelot geotermisk energiproduksjon i Energimeldingen. Og hvorfor underfinansiere forskning og utvikling av så gode energipotensial i Norge? Nåværende regjering, og denne Energikommisjonen oppfordres sterkt til å fokusere mye mer - og finansiere mye mer - geotermisk energiproduksjon. Den innfrir også det sterke behov og ønske om trygg tilgang på kraft (energi). Den er stabil, det er energi skapt fra jordens indre varme og den kilden er enorm og fornybar.
- Siste punkt: I hvor høy grad bidrar regjeringen sin vedtatte storskala offshore vindkraft-produksjon - til ren og trygg krafttilgang? Sammenlignet med de andre nevnte måtene: Lite.

Det mest urovekkende ved den storskala vindkraftutbygging til havs - og økning av den på land igjen og - er den mangelfulle konsekvensutredningen av disse anleggene hittil. Sammen med dokumenterte og alvorlige negative konsekvenser fra disse anleggene, blir det urovekkende å gå iveri hastig med så risikabel energiproduksjon.

Det gjelder like mye for anlegg til havs som på land (om ikke mer). Våre havområder er blant verdens rikeste, mest produktive, og bidrar bl.a. stort til både nasjonal og i internasjonal matforsyning og matsikkerhet. Til enhver tid er nok mattilgang essensielt, i krigstider kan det bli mer problematisk, som vi nå kan få erfare noe sv også i Norge. Vi har en sterk forpliktelse både nasjonalt og internasjonalt - til å forvalte våre havområder og de enorme ressursene der, etter tett anbefaling fra bl.a. eksperter, fiskere og deres organisasjoner.

I Norge er eksperter bl.a. Havforskningsinstituttet, som i sin rapport (10.01.2022) med konsekvensutredning av støy i havet, sier at de mangler kunnskap til å konsekvensutrede støyen fra vindkraftverk offshore. Rapporten gjelder også 'bare' støyforurensning fra vindkraftverk. En av verdens fremste eksperter på vindturbinestøy uttrykker det samme. (Steven Cooper, april 2022, m.m.). Samme ekspert har også i studier funnet klare

helseskader på mennesker fra denne type støyforurensning (både infra- og hørbar støy).

I tillegg kommer mikrplastforurensningen med innkapslet BPA i relativt store mengder (for et så miljøfarlig kjemikalium) fra turbinvingene. Svært alvorlig, spesielt i vår klimasone hvor forurensningen forsterkes.

Lysforurensningen fra anleggene mangler tilstrekkelig konsekvensutredning, også av samlet-effekten fra det som etterhvert blir et svært stort antall vindkraftanlegg i havområdene. De svært store arealbeslagene til vindkraftverk har ingen samlet-konsekvensutredning, on- eller offshore.

Osv.

Inntil kunnskapen om konsekvensene er på akseptabelt nivå, og inntil konsekvensutredningene er på akseptabelt nivå - må regjeringen stoppe planer om vindkraftutbygging. Forsvarlig energiproduksjon må være forsvarlig utredet. Ellers kan den skade mye mer enn den på noen måte kan hjelpe oss med 'verdiskaping og velferd.'

Maren S. MacGregor Jacobsen